

Олександр Вознюк,
доктор педагогічних наук, професор
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

ЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ МОТИВАЦІЇ БОГА ЩОДО ТВОРІННЯ ЛЮДИНИ

*Людина – це тварина, яка
збожеволіла. З цього безумства є два
виходи: людина має або знову стати
твариною, або стати більшою, ніж
людина.*

Карл Юнг

Одне з найскладніших питань богословських наук стосується процесу/механізму, а також мотивації творіння світу та людини Вищою Реальністю. Аналіз цього питання виявляє доктрину про непізнаваність Бога засобами раціонального/логічного мислення. Однак ця доктрина заперечує абсолютність Бога, Який може все, у тому числі може побажати, щоб Його пізнали саме у раціонально-логічний спосіб. Таким чином, існує принципова можливість пізнання сутності Бога. Розглянемо процес раціонально-логічного пояснення мотивації Бога щодо творіння людини.

1. Оскільки Бог є абсолютною сутністю, то Йому підвладні всі можливості – як творіння, так і утримання від творіння. Тому можливість творіння є однією з умов/можливостей реалізації волі Бога, який може створювати безліч світів: Роберт Дійкграаф (Robbert Dijkgraaf), директор Інституту перспективних досліджень, пише про розгалужений лабіринт можливостей світу як нескінченної мережі зі слабкими взаємозв'язками, коли «існують окремі світи кожного кошмару, який людина може побачити уві сні, і в кожному з світів діє свій набір законів фізики».

2. Бог може створювати об'єкти будь-якого рівня складності/досконалості. Однак, характеризуючись абсолютною природою, Бог не може створити те, що Його перевершує. Таким чином, найскладніший і найдосконаліший об'єкт, який Бог здатний

створити, перебуваючи в «рамках» Своєї абсолютної природи, – це Він Сам.

3. У силу пункту 1 існує принципова можливість створення Богом Самого Себе. При цьому також існує принципова можливість перетворення цієї можливості на дійсність.

4. Говорячи про акт творіння Богом Самого Себе, можна дійти висновку, що не виключена також можливість, що Бог може створювати Себе як миттєво, так і протягом деякого часу, і останнє передбачає актуалізацію просторово-часових властивостей божественного творіння – сучасного світу.

5. *Миттєве* створення Богом Самого Себе може бути уявлене у вигляді процесу створення/породження Богом-Батьком Бога-Сина та Бога-Духа.

6. Творіння Богом Самого Себе у *просторово-часовому аспекті* можна увести у вигляді створення Їм реальності, в якій зрештою з'являється Бог у вигляді людини.

7. «Бог став людиною, щоб людина змогла стати богом», – читаємо ми у отців Християнської Церкви. У цьому контексті розглянемо Одкровення Святого Іоанна Богослова, на початку якого поданий шлях еволюції людини від дикунського (райського) стану до «божественної» людини: Ісус Христос звертається до Ангелів семи церков, і у цьому зверненні в рамках кожної церкви викладається формула «перемоги» людини, яка, таким чином, ніби еволюціонує, переходячи від однієї церкви до іншої, поки в лоні сьомої Лаодикійської церкви не досягає статусу Сина Божого: «Переможцві дам сісти зі Мною на престолі Моїм, як і Я переміг і сів з Отцем Моїм на престолі Його» (Одкровення 3: 22)..

8. Створивши людину за «Своїм образом і подобою», Бог «проливається» у світ через людину. Коли Бог є «... усім і в усьому» (1 Кор 15: 18). Тобто Бог може перебувати у всьому загалом та окремо в кожному об'єкті світу, а також може бути присутнім у Ніщо – фізичному вакуумі (певні нейтральній сутності, ефірі, гіпотетичній пра-матерії), з якого, відповідно до академіка Густава Наана, походить реальність. Цей же принцип творіння реальності «з нічого», «з невидимого», «з порожнечі» знаходимо у світових релігіях (2 Макк. 7: 26; Євр. 11: 3).

9. Однак Бог може бути присутнім у світі не тільки в тих живих і неживих об'єктах, які не мають свободи волі, а й у людині, яка володіє свободою (волі) і свідомістю як реалізацією свободи. З іншого боку, свобода людини робить її вільною від усього, в тому числі і від Бога.

10. Таким чином, щоб Богу перебувати у свідомості людини як вільної істоти, людині необхідно відображати у своїй свідомості Бога, тобто бути віруючою, молитися, думати про Бога, бути у реляції до Абсолюту. Виходить, що Богу «потрібно» від людини, щоб людина думала про Нього, відображала Його у своїй свідомості, була б богонатхненною, була б «у Бозі», що виражає *сене людського життя*.

11. Цей стан реалізується у молитві (зверненні до Бога), оскільки Богові потрібне постійне звернення людини до Нього, що досягається у тому числі через постійну молитву («Ісусову молитву»).

12. Є й інша практика злиття з Абсолютом, коли людина, заперечуючи себе, починає відігравати роль того, за допомогою кого Бог «проливається» у світ – дивиться у світі очима людини, відчуває світ почуттями людини.

Висновки.

1) Бог як абсолютна Сутність охоплює всі можливі альтернативи щодо прояву Своєї абсолютної сутності/могутності.

2) З одного боку, Бог може все, Він має вплив на все, коли реальність як Боже творіння, що не має вільної волі (свободи), повністю поглинається Абсолютом.

3) З іншого боку, Бог може не все, Він може не мати впливу на все, коли існує створений Богом якісь аспект реальності, що володіє вільною волею (свободою), усвідомлює себе і не підкоряється Богу. Це людина.

4) Саме з вільної волі людини, яка здійснює акт квітизму (відмови від своєї вільної волі, своєї свідомості в ім'я Божої волі) Бог отримує повний вплив на реальність і здійснює повну присутність у реальності.

5) В особі людини і реалізується повнота світу, в якому Бог є присутнім як у всіх його об'єктах, так і в окремих людях.

6) У цьому покладено фундаментальний сенс існування людини – сформувати свободу та бути провідником/інструментом волі Всевишнього.

7) При цьому свобода як якість Бога і людини, постає принципом/механізмом звільнення людини від детермінізму світу: «...і пізнаєте істину, і істина зробить вас вільними» (Ів 8: 32). Через це людина стає богом, що підкоряється Богу.